

თეატრი სხოვნება

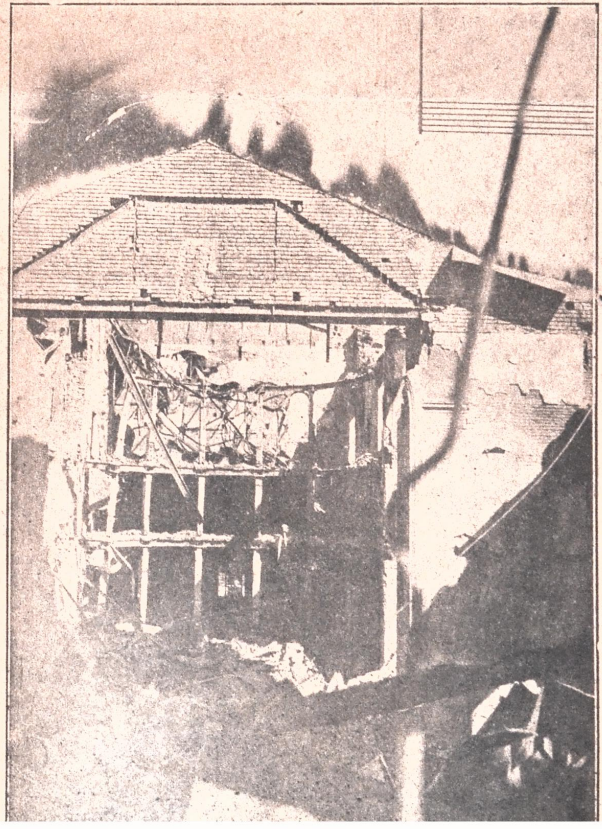
ათეატრთ სკოლიტრატეატრთ აქერნალი

№ 31. — 1914

5 ოქტომბერი

დაეწვარი

თეატრი

დაიწვა
კველი

გაუმაჯოს
ახალი

№ 31
ზინაარსნი:

1. რა ევალემა დღევანდელ კრებას?—
მეთაური 1
 2. ნანგრევზე, ლექსი გ. ქუზიშვილისა 2
 3. როგორ დაიღუპა ჩვენი წმიდათა წმიდა?
იოსებ იმედაშვილისა 3
 4. ახალი ქართული თეატრი, წერილი
დ. ნახუცრაშვილისა 5
 5. სანთლები, ლექსი გალაქტიონ ტაბიძისა 7
 6. სიცოცხლე მწყურია! გ. მუშაძისა ”
 7. მე არ ვიცი... ლექსი ი. დარაშვილისა ”
 8. ბრძოლის ველზე, ესკიზი ი. ჭიჭინაძისა 8
 9. დაიწვა ქველი—გაუმარჯოს ახალს! 9
 10. წარმომადგენელთა თათბირი 12
 11. სიცოცხლის ღიმი, ი. მასაშვილისა 13
 12. სათეატრო მიმოხილვა: ქუთაისის
თეატრი, თეატრის შეკვარებისა 14
 13. ბაქოს დრამ. დასი, —ს.—სა— 15
დ. ხაშური ნიკო გურულისა ”
 14. შემოწირულება თეატრის ასაშენებლად ”
 15. წვრილი ამბები 16
- სურათება განცხადებანი..

„თეატრი და სცენა“

რედაქციის დროებითი ბინა იმყოფება „სორა-
ზანი“-ს სტამბის კანტარაში (მადათოვის კუნ-
ძულზე, № 1). სარედაქციო საქმეებზე მოლაშ-
რაკება შეიძლება დღით 9—2 ს., საღამო-
თი 5—7 ს

ჟურ. „თეატრი და ცხოვრება“ დღეიდან ამ
წლის ბოლომდე გაეზავნათ ჳღიანს ორი (2) მ.
ფული და მასალები უნდა გამოიგზავნას: Тиф-
ლისь, ред. жур. „Театри да Цховრება“
Иос. Имедашвили.

ქ. ი. გომართელი

უკვე თბილისს დაბრუნდა. ავადმყოფებს.
მიიღებს ახალ ბინაზე (ანასტასიევის ქ.
№ 8, ვერისკენ) დღით 8—11 ს., სა-
ღამოთი 5—7 ს.

ტელეფ. 6-33.

ვინიდან ომიანობამ ხე-
ლი შეგვიშალა, ამიგომ

ჯაჯუ ჯორჯიკიას

თხზულებათ პირველ ტომზე ხელის მოწერას ვაგრძელებთ
ენკენისთვის ბოლო რიცხვებამდე. წიგნი ხელის მოწერით
ღირს ათი შაური. ხელის მოწერის შესახებ მოლაპარა-
კება და ფულის გამოგზავნა შეიძლება ამ ადრესით: ქუთაი-
ის „შრომის რედქციაში გიგლა მებუქეს. გამომცემლობა.
„ნარგისი“.

(5—3)

დაიწყო შემოწირულება: დიდი და მცირე, ბრწყინვალე თავადი და მრავალი მწუხარება გამოვლილი გლეხი, ვაჭარ-ფულანდარი და ხელდაკოჭრებული შავი მუშა, ბატონი და ხელზე მოსამსახურე,—ყველა, ყველა ერთნაირად განიცდის ჩვენს ეროვნულ დანაკლისს და, როგორც ერთი კაცი, რაც კი შეუძლიან, სწირავს, რომ კვალად აღდგენილ იქმნეს სამშობლო ენის საკურთხეველი, ქართველი ერის ერთადერთი ტაძარი—სამლოცველო!..

არ დარჩება არც ერთი შვილი ჩვენის ქვეყნისა, ვინცკი ქართველის სახელს ატარებს, ვინცკი წევრია ჩვენის მრავალტანჯული სამშობლოსი, რომ საქმით არ გამოეხმაუროს ჩვენი დანაკლისს შევსებას!..

საქართველო წარსულში ბევრჯელ წვევია დიდი და საერთო უბედურება—შემოსულს მტერს აუკლია ქვეყანა, ცეცხლისთვის მიუტია იგი.

ამ დროს მთელი ერ, მთელი ხალხი—თავადი, აზნაური, გლეხი, ვაჭარი, ხელოსანი, ბერი, მღვდელი, ქალი თუ კაცი,—ერთის გრძობით შეკავშირებულა, ერთის აზრით და მიზნით აღტყინებულა და მით უძლევია ხოლმე თავდამტყდარი მოულოდნელი უბედურება!

სწორედ დღეს მოგვეცინა ასეთი დიდი უბედურება! და დღემდე ურთიერთისაგან გათიშულნი ამ უბედურებამ უნდა შეგვაერთოს, შეგვაკავშიროს!

დღევანდელი სულიერი განწყობილება ჩვენის ქვეყნისა სწორედ ამ სურათს წარმოგვიდგენს.

თვით თავადაზნაურთა წინამძღოლმა, თავ. კ. ნ. აფხაზმა ითავა და მიიწვია სხვადასხვა დაწესებულებათა წარმომადგენელნი სათეატრო საქმეებზე სათათბიროდ და თეატრის აღსადგენ—ასაშენებელად საქირო თანხის შემკრებ კომიტეტის შესადგენად.

ეს კრება დღეს შესდგება დეპუტატთა საკრებულოში.

დღევანდელმა კრებამ უნდა გადასწყვიტოს, როგორ შეუდგეს საქმეს, რა დასაბამი მისცეს?

და მკვიდრი საძირკველი ხომ საშვილი-შვილო შენობის საფუძველია.

დღევანდელმა კრებამ მთავარი ყურადღება უნდა მიაქციოს იმას, რომ კომიტეტში არჩეულ იქმნეს ჩვენის ქვეყნის კოველი წოდება—წრის წარმომადგენელი, თავადი, გლეხი, მდიდარი, ღარიბი, ვაჭარი, მუშა, მოხელე, ყოველმხრივ უმწიკლო, სანდო მოსაქმე, — მხოლოდ და მხოლოდ თეატრის ასაშენების საქმით ვატაცებული, რომელმაც უნდა გამოხატოს მთელის ერის სურვილ—მისწრაფება!.. შემუშავებულ იქნეს შემოწირულებათა შეგროვების წეს—რიგი (გამოიცეს სიები, კუბონები—სხვადასხვა ფასიანი, და სხ.); დადგენილ იქმნეს, რომ თეატრის ასაშენებლად შეგროვილი თანხა არას შემთხვევაში სხვას არაფერს მოხმარდეს (ჩვენში რომ იციან—შევისესხობთო,—ეს არ უნდა იყოს) და ასაშენოს ისეთი თეატრი, რომელიც კერძოდ არვისი იქნება, ხოლო იმავე დროს, მთელ ქართველ ზალხს ეკუთვნება, ე. ი. იქნება ქართული ეროვნული თეატრი.

ამ სურვილებით ვუსურვებთ გამარჯვებას დღევანდელ პირველ კრებას, ჩვენის თეატრის საკეთილდღეოდ შემდგარს.

ნ ა ნ გ რ ე ვ ზ ე

1914 წლის 25 ნენკისთვეს დაიწვა ქართული თეატრი...

ვინ, ვინ გაქურდა წმიდათა-წმიდა, ვინ დავეინგრია თავშესაფარი?...

— «ცეცხლმა, ქვესკნითთ ამოტყილმა! ცეცხლმა!» ისმოდა ხმა შესაზარი...

საღლა ვეძიოთ აწ სამლოცველო, საღლა ჭდეროდეს ღვთისთბი ქნარი?..

— «ნანგრევთა შორის, რღვეულთა ბჭეთა, ნანგრევთა შორის!»—დამუოდა ქარი...

ასე დაინთქა სამსხვერპლო ჩვენი, ასე დაემხო დიდი ტაძარი, და დღეს ვაგლახად მოსჩანსლა მხოლოდ გადაბუებული გარემო მკვდარი...

როგორ დანიშნა ჩვენი წმიდათა წმიდა?

ათი დღეა, რაც აღარ არის ჩვენი—ქართველთა—სულიერი ცხოვრების კერა, ჩვენი ურთიერთობის სასმხვერბლო, დიდი ოჯახი, და ჯერაც კი ვერ შევრეგებებთ ამ აზრს...

მაგრამ მწარე სინამდვილე საზარელობას წარმოიდგენს—ლაშაზ, კოპწია ხელოვნების ტაძრის ნაცვლად, საზამთრო და საზაფხულო თეატრების მგვიერ, მხოლოდ ჯოჯოხეთური ნანგრევები!..

და ისეთი დიდებული მშენებლობა მუდამ მშენებლობის მღალადებელი ჩემ თვალთა წინაშე დანთქა.

იყო და აღარ არის!

25 ენკენისთვე უბედური დღეა ქართული მელოპომენისა, მაგრამ იქნება იგივე დღე შეიქმნეს ჩვენის აღორძინება-განახლების პირველ დღედ!

ნაშუადღევის მესუთე საათზე სტამბაში ჩავედი შორიგი ნომრის გასაწორებლად, რადგან მთელი მასალა აწყობილი იყო უცებ საოთამწყობმა მითხრა—ქართული თეატრი იწყისო. მეუცნაურა ხმა, მაგრამ როცა განმეორებთ მითხრა, — ტელეფონით შევეკოთხე თეატრში, მიპასუხეს თეატრი გვეწვისო. მაშინვე გავექანე გულგადაბრუნებული, მაგრამ არც სასახლის ქუჩით, არც ერევისის მოედნით, არც სარაჯიშვილის სახლის ეზოთი არ შემეშვეს. ორის მხრით ჯარი და პოლიციელები ჩაეყენებინათ, მესამე ჩაეკეტნათ. ირგვლედი დიდძალი ხალხი იდგა თამაშათ. ჩემმა ხვეწნა-მუდარამ—შემეშვით, ვილუბებით, ეგება გადავარჩინო რამე მეთქი, არავინ ისმინა: კონდახითა და ხმლის ყუით მირიდებდენ.

ამ დროს მეორე მხრით დავინახე ქართ. დრამ. საზ. გამგ თავმჯდომარის ამხანაგი თავ. ნ. დ. ერისთავი. არც მას აძლევდენ გზას. ახლ თუ ვერ შევალთო? მომესმა. გულმა ვეღარ მომითმინა. გავარღვიე წრე, გავქანდი მისკენ, ხელი ჩავავლე და ორივე თეატრის შესავლისაკენ გავქანდი. მთელ სასახლის ქუჩაზე ორონ-ტრიალი იყო: სკლიდენ მალაზიებს, ვის ავეჯი გამოაქონდა ქუჩაზე, ვის თუთუნო, ვის ქურკული, ვის წიგნები. ცეცხლის მქრობდენი კი შტაბის მხრით მუშაობ-

დენ, წყალს ერევენის მოედნიდან ეზიდებოდენ და შტაბის მხრით აქრობდენ ცეცხლს. თეატრის კარებთან მისულნი არ შეგვეშვეს. მობრძანდა თავ. ა-ზნ. წინამძღოლი თავ. სუმბათაშვილი. არც ის შეუშვეს, ვეუბნებით—მთელი მამულის მებატრონეა, შეუშვით, მაინც არ შეუშვეს. ამ დროს მოვარდა ხუროთმოძღვარი ტერ-სარქისოვი, უხსნის—თეატრის ამშენებელი ვარ, ვიცი, საით როგორ უნდა მოვეუაროთ, რომ ცეცხლი არ გაძლიერდეს, შემეშვით, ეგება უშველო რამეო, მაგრამ არც მას ვაუღეს კარი. მივიბრინე პოლიციმისტრის თანაშემწესთან—ბნ სტროევიან, რომელმაც შეგვიცანა ეზოში. მთელი ეზო აფორიაქებული იყო. გავქანდი თეატრის კარებისაკენ, რომ არქივსა და წიგნთსაცავს მივშველებოდი როგორმე, არ შემეშვეს. თეატრის ფოიედან-ფანჯრებში ისროდენ რაც ხელთ მოჰხვდებოდათ. შევსდექ, თეატრში ცეცხლი არა სჩანდა, ცეცხლის მქრობელთა მთელი რაზმი თეატრის მეორე—შტაბის—მხარეს მუშაობდა, სადაც ცეცხლი მძვინვარებდა. ამ დროს მომიახლოვდა თეატრის მეტანისამოსე გ. ქორქაძე. „სულ გადავყარე!“ მომამხანა, — ალბად მიმიხვდა რასაც ვკითხავდი. „წიგნები?“ — ვკითხე. — „სული!“ იყო პასუხი. გული დამიარხებინდა. მაშ არქივი გადაჩენილია!* ვიფიქრე და ეზოს გადავავლე თვალი, „კაფე-პარიტისა“ წინ, საოაც წყალ-ტალბოში გაფანტული იყო დრ. საზ. კანტორისა და „თეატრი და ცხოვრებისა“ ქონება—უკურნალები, ხელთნაწერები და სხ., მაგრამ შკაფები-კი, რომლებშიაც სამუხეუმო ნივთები, ხელთნაწერები, კლიშეები და მასალები ეწყო, არსად სჩანდა. ამ ნივთების ძიების ფიქრში ვიყავი, რომ თავს „მსხვერპლისა“ და „სინათლის“ ატორი ი. გედევანიშვილი წამომადგა, გამტკნარებული, კრიკა-შეკრული, მძიმე დუმილით ვით ქანდაკება ბრინჯაოსი...

გავიდა თითქმის საათი, აურ ზაური დიდი იყო, მაგრამ თუ თეატრის მხრით ცეცხლს აქრობდენ, ეს არ ემჩნეოდა. თეატრს საკუთარი ცეცხლსაქრობები აქვს, ეზოშიაც წყა-

* არქივი და წიგნები ჯერაც არ გამოჩენილა

ლია, მაგრამ არც ერთი ამითი არ უსარგებლობიათ: წყალი უშუაღდესვე დეშრაო. ცეცხლის გაჩენისთანავე (ცეცხლი გაჩნდა სწორედ მაშინ, როცა თეატრში არავინ იყო, — 3—6 საათ. მუშაობა სწყდება) მოვარდნილიყო თეატრის ერთი მუშათაგანი, რომელსაც სკოდნოდა სცენაზე ცეცხლის საქრობის საიდუმლო გასაღებნი, ემუღარნა—შემიშვით, ან წამომყევით, გაჩვენებთ რა გზით ჩავაქროთ ცეცხლიო, მაგრამ არავის შეესმინა. ვიღრე ცეცხლი გაძლიერდებოდა და თეატრს მოედებოდა, თეატრის ღირექტორს, ი. გვევანიშვილს, შეენიშნა თუ არა ბოლი თეატრის მარცხნივ ფანჯარაში, ხელი წაველო ცეცხლის ერთი მქრობელისათვის და შეხვეწნოდა: წამომყე, აქეთა მხრიდან მიუშვირე საქრობი, რომ ცეცხლი სათავეშივე ჩააქროთო, მაგრამ ცეცხლის მქრობელს ეთქვა—ბრძანება არა მაქვსო. .

როგორ განჩა ცეცხლი?

„კაფე-პარიზის“ სამხარეულოდან იფეთქა ცეცხლმა, ერთნი ამბობენ, რაპერტის მეტანი-სამოსე ივანოვიმ ანთო „ბენზინკა“, რომელიც იაშიკში შეედგა, გადაბრუნდა და იქიდან განდაო, ზოგნი ბოზარჯინაის თამბაქოს საწყობს აბრალებენ, მაგრამ სწორედ არაფერია გამოკვლეული.

ვიღრე ცეცხლი გაძლიერდებოდა, ვიღაც საექო სახის სულიერი ჰლეწდენ და ანადგურებდენ, რაც შეხვდებოდათ, — ვითომ და ვშეელით; უნდა გადავარჩინოთო, მქრობელთა შორისაც ბევრი ჯიბე-უბისეენ იკრავდა ხოლმე, რასაც მოჰხელავდა, ზოგნი მაგარ სსამელთ ეწაფებოდენ და კონსერვების კოლოფებს სტებდენ და სთქველფავდენ, საღამოთი დაარაბის პარიკმხერ გიორგი ვეზრისვილის სახელოსნო და 250 მანეთამდე აზარალეს. — ისეთი სურათი იყო, თითქო მტერი შემოსევიო. მხოლოდ ქართველი ახლგაზღობა თავგამოდებით მუშაობდა და სკდილობდა ვადარჩინა რამე. .

ბნდისას ჩაიწვა ქარვასლის მარცხენა მხარის (გალერეის შესავლისკენ) რამდენიმე თვალნი, იქ შთაინთქა ქ. შ. წ. კ. საზ. წიგნის საწყობები (დაუზღვეველი, ზარალი 60-70 ათას მანათამდე), წინგთ მკაზმავნი, სადაც წ. კ. ს. სა-

ხელმძღვანელოები მზადდებოდა და სხვა კერძო საექო ბინები. მალე ცეცხლი თეატრს სწვდა... ამ დროის განმავლობაში აფეჯს, წიგნებს, დეკორაციებს და სხვას, რაც-კი ხელში მოჰხვდებოდათ, ეზიდებოდენ „ზაკ. რეჩისა“, „სახ ფურც.“ რედაქციასა და სარაჯისვილის სახლის ეზოში. თავზარდაცემული წ. კ. ს. მაღაზის გამგენი მაღაზის ჰიპარად სკლიდენ, — დიდძალი წიგნი დაეღუბათ, რადგან წიგნებს სასახლის ქუჩის მხრით ქუჩაზე ისროდენ. ქარვასლის მთელს ეზოში და კარებზე მიმოპნეული იყო ჟურნალ თეატრი და ცხოვრებისა ნომრები და ნასყიდავილის კანტორიდან გამოკრიბო ჟურნალ-გაზეთები.

დაღამებისას თეატრს შევხვე წინიდან. შევეყითელი ბოლი გველეშაპის ენებით გამოქშუვდა თეატრის წინაპირის (ფასადის) მაღალ სამ თვალში, მის ზევით, სადაც მუშათა აღალმები სდგას. ბოლი თანდათან გაწითლდა, უცებ იგრილა, ვისმა მძიმე, საზარელი გრუხუნი: მოიმზელა თეატრის ქერი და პარტერს დაეცა. . და წუთს თითქმის ყოველივე მიჟუქდა. ცეცხლმა გაიმარჯვა.

სწორედ ამ დროს გვერდიდან მომესმა ქალის საზარელი შეწივლება; ტირილი და თავპირში ხელის ცემა. . „წყალი, წყალიო! ჰყვიროდენ გარეშენი. მიიხებდე და თალხებში გამოწყობილი, ჯანღონით საესე, ლამაზი ქალი დავინახე, ოდნავ ჩაოქილი, სასომიხილი. .

და იმავე წუთს წარმომიდგა სამშობლო ჩემი, ჩემი ქვეყანა, სამგლოვიარო ძაძით მოსილი, რომლის მწუხარებას აღარ უჩანს ბოლო... .

მუხლთ ჩამეკეცა, თითქო გული გამიქვავდაო, ნერწყვი გამიშრა, ვეღარას ვგვრძობდი და ბედკრულელი, თაფხალუნული გავეცალე ჩემს მშობელ კერას, ჩემის სულის საუნჯეს, ასე უცაბედად, ასე უგზურად დანთქმული... .

სულ სამი დღე არ იყო, რაც აქ ვიხილეთ „მსხვერპლი“, ნარუქი უდიდესი მსხვერპლისა, რომელიც ჩვენმა ქვეყანამ ამ 7—8 წლის წინად შესწირა, ჯერ ორი თვე ძლიესა, რაც ჩვენმა სამშობლომ დიდი, დიდი მსხვერპლი უძღვნა საერთაშორისო ომიანო-

ბას, და ნუ თუ კიდევ ასეთი უცაბელი მსხვერ-
პლი გვეჭირვებოდა კიდევ?...

მეორე დღეს გულის ფანქარით წარ-
ვემართე ჩემი წმიდა ტაძრისაკენ, სადაც
დღე მუდამ—დილა-საღამოს—ჩემს ღმერთს
მსხვერპლს ვსწირავდი ხოლმე...

ციფიკე იქნება სიზმარი იყო მეთქი,
როგორც იქნა შემიშვებს და—ვაჰმე! მხო-
ლოდ შერუებული კედლები, ოდნავ ბოლის
ხრჩოლვა! პარტერს გადავხედე, ლოყებს
თვალი ავივლე!.. სადღა? მხოლოდ ნანგრე-
ვი, ნანგრევი! და ზევიდან უსახლგრო ცა
დაჰყურებს. პარტერში მარცხნივ, ლატერის
ლოყის კუთხესთან, მხარ-მომტერეული ქან-
დაკება-ღა გამოიყურება, სევდის მომგერე-
ლად შებოლილი, თითქო ჰგოვობს უდ-
როვოდ დანთქმულ მშენებასო! აველ
ბაღში და უფრო შავნელა სურათი აქა ვნა-
ხე: მარტოოდენ აფური და ნახშირია. ბაღში
მიყრილ-მოყრილია ვითომ და გადარჩენილი
ავეჯი, მაგრამ იგინიც კაცთა ხელით დაზი-
ანებული. ბაღის ერთს კუთხეში ჯგუფად
ისხდნენ ქართ. დრამ. დასის მსახიობნი, რო-
მელნიც ღრმა დუმილით გაჰყურებდნენ დან-
თქმულ კერას!..

უკან გამოვბრუნდი. ფოიეში ვერ
გავიარე, საშიშია!... ნანგრევენი შიშის
ხარს გცემენ, ყინვასა ჰგრძნობთ... მცი-
ვათ!.. რაღაც მძიმე ლოდი გაწვებათ. და იქ,
სადაც ანგელოსთა ტკბილი ხმით იშვებდით,
სადაც სულით ზეკაცდებოდით, აწ სიკვდი-
ლია... გამოველ და ერთხელ კიდევ შევხე-
დე წინაპირს. რაღაც განგებით მალა უფნებ-
ლად სდგანან მშენიერებისა, სასცენო ხელო-
ვნებისა და მუსიკის მუხანაი, ხოლო მათ
ზევით-კი დიდებული შექპირის შერუული-
შებოლილი გამოკვეთილი სახე.

სწანს ძლიერმა ცეცხლმაც ვერ შთანთქა
ადამიანის სულიერ შემოქმედების აღმამართოგა-
ნებელნი და მსოფლიო ჰენიოსს.

ნუ თუ აღარ აღსდგება ის ტაძარი, რო-
მელიც მუდამ მშენიერებისა და სილამაზისა-
ცში მისწრაფებას გვიწერავდა, გვაბლღებდ,
გვწრთინდა, გვაადამიანებდა?!
უნდა აღსდგეს!

იოსებ იმედაშვილი

რუსეთის გამოჩენილი მკვლასანი
ნ. მ. ლერმონტოვი
(დაბადებიდან ასის წლის შესრულე-
ბის გამო. —წერილი იხ. შემდეგ
ნომერში)

ახალი ქართული თეატრი*)

„მას ნულარ ვსტირით, რაც დამარბულა,
რაც უწყალო დროს ხელით დანთქმულა...
ჩვენ უნდა ჩვენი ვშავთ მყოლობადი,
ჩვენ უნდა მივეთ მომავალი ხალხს.“

ი. ჭავჭავაძე

ქართული თეატრი დაიწვა. მძიმე უბე-
დურება დავატყდა თავს. ყველა გლოვამ
მოგვიცევა, მაგრამ „ქირსა შიგან გა-
მაგრება ასე უნდა ვით ქვიტკირსა“; სიმხნე-
ვე არ უნდა დავკარგოთ, სულით არ უნდა
დავეცეთ. ერთი თუ დაიწვა, მეორე ავაშე-
ნოთ... იგი წაევა და სხვა მოვა ტურფასა
საბალნაროსა“. თქვენა ბძანეთ, მხოლოდ
„გული გულობდეს“, ხალხში სურვილი იყოს,
ახალი თეატრის აშენების საჭიროებას გრძნო-
ბდეს, თორემ ახალის აშენება არც ეგრე ძნე-
ლია, როგორც შეიძლება გვეჩვენებოდეს.

ქართველ საზოგადოებაში რომ ამის სუ-
რვილი არის, რომ მტკიცედ სწამთ და უნ-
დათ კიდევ თეატრის აშენება, ამას მოწმობს
უკვე დაწყებული ხელის მოწერით ფულის
შეკრება ამ მიზნისათვის.

ამის გარდა ჯერ კიდევ ფართოდ არ არ-
ის გავრცელებული ცნობა ამ ახალი უბედუ-
რების ამბისა, თორემ მე დარწმუნებული ვარ,
ვით მივარდნილ და შორეულ კუთხიდანაც
კი მოითხოვენ ახალი თეატრის აშენებას და
თავიანთ წვლილსაც არ დაიშურებენ.

მაშასადამე, ხალხი არამც თუ თანაუგრძნობს ამ აზრის განხორციელებას, არამედ მტკიცეთ და გადაჭრით მოითხოვს, რომ ახალი ქართული თეატრი აშენდეს.

ესლა იმას მივუძღვით ყურადღება, თუ რა გვარი თეატრი აშენდეს, — ი. ძველი აღსდგეს მკვდრეთით, როგორც ზოგიერთნი სურეობენ, თუ სულ ახალი აშენდეს ახალს ადგილზე; საკუთარი, დამოუკიდებელი, მიუწყებელი ვისთანმე?

ჩემის აზრით სწორედ ეს მხარე ამ დიდი საგნისა უფრო მეტს ყურადღებას თხოულობს ჩვენგან, ვიდრე ზოგს ჰგონია. ეს არც ისე უბრალო და უმნიშვნელო საგანია, რომ ყურადღება ამ თავითვე არ მიექცეს.

მართლაც, ძველს ადგილას თეატრის აშენება და ისევ ძველი პირობების შექმნა, იქნებოდა დიდი და უპატივებელი შეცდომის განმეორება

მართალია, დამწვარი თეატრი სახელით ითვლებოდა თავ-აზნაურობის საკუთრებად, მაგრამ ყველამ კარგად ვიცით, რომ იგი ნამდვილად მთელი ქართველ ერის სიამაყეს შეადგენდა.

აგრედვე ისიც კარგად ვიცით ყველამ, თუ ჩვენი ღარიბი თავ-აზნაურობა რა დიდს მსხვერპლსა სწირავდა ჩვენს საერთო საქმეს — თეატრს.

მაგრამ მაინც ქარ. დრ. საზოგადოება ვერა გრძობდა თავს სასურველს მდგომარეობაში, იმიტომ კი არა, რომ ფული აკლდა ხოლმე, არამედ იმიტომ უფრო, რომ ქართული თეატრის ბატონ-პატრონი თითონ ვერ იყო; თავ-აზნაურთა საკრებულოს ჟინიანობაზე იყო ძალიან ხშირად დამოკიდებული: ქართულ წარმოდგენებს ექცებოდა ბინა, თუ უბნოდ-უთეატროდ დარჩებოდა ქართული დასი. აგრედვე ყოველს, მცირედნად გაგლენიანს თავ-აზნაურთა მოხელეს შეეძლო შეეჩერებინა დრ. საზოგადოების ნაყოფიერი შემოაზნა უდროვო-დროს, ან და შეეფერხებინა მაინც. ამის გამო დრ. საზ. გამოკვებას ხშირად ჰქონდა ხოლმე უსიამოვნება და მიხლა-მოხლა თავ-აზნაურთა მოხელისთან, თუმცა უკანასკნელ ხანს დამოკიდებულება გაუმჯობესებული იყო შედარებით წინანდელ დროსთან. ამას გარდა ბევრი სხვა პირობებია ისეთი, რომლებიც გვიკარნახებენ, რომ

ძველს ადგილას თეატრის აშენება შეუძლებელია. ამ პირობების ამ უმად ჩამოთვლა ბევრს დროსა და ადგილს წამართმევდა და ამიტომ შემდეგისთვის გადავდებ.

ამ რიგად გვრჩება მისაღებად მეორე აზრი — ი. უნდა აშენდეს ახალი ქართული თეატრი ახალს ადგილას, საკუთარი, არავისი კუთვნილი გარდა მთელი საზოგადოებისა ქ. დრ. საზოგადოების სახით. ის იქნება მისი ნამდვილი ბატონ-პატრონი.

ამ საეროვნო თეატრის აშენებაში ყველამ უნდა მივიღოთ მონაწილეობა: დიდმა და პატარამ, ქალმა და კაცმა თავ-აზნაურობამ და გლახობამ; მრეწველმა და მუშამ, მდიდარმა და ღარიბმა, ერის კაცმა და სამღვდელეობამ, ქველმოქედმა და კრიტიკმა; კი, ერთის სიტყვით ყველა ქართველმა განურჩევლად სარწმუნოებისა.

და როდესაც გადავხსნით ჩვენს გულთან ერთად ჩვენს ჯიბესაც, მაშინ ის დამწვარი თეატრი აღსდგება მკვდრეთით ახალს ადგილზე, უფრო გამშვენებელი, უფრო დიდებული და უფრო მეტად საყვარელი ყველა ქართველისთვის.

იქ განსატყაობა ჩვენი გული სამაგლითო ხელოვნებით დადგმულ: წარმოდგენების მეოხებით და იქ აყვავდება ჩვენი ღრამატიული ლიტერატურაც.

მაშინ ყველანი — შინაურიც და გარეულოც — დანახვენ, რომ ჩვენისთანა ღარიბს, მაგრამ სულით მდიდარს და მტკიცე ხალხსაც შეუძლიან თავის კულტურულ საქმის დიდებულად დაგვირგვინება! შეუძლიან ხელოვნების მშვენიერი ტაძარი აღმართოს და იმ ტაძარში ყველა ჩვენგანი შევა ამჟამად, გულხალვათად, ჩვენის გულის სიმტკიცესა და ძლიერებას დარწმუნებული... ეს დიდი გრძნობა გაგვიკვლევს ფართო გზას ცხოვრების მძიმე ასპარეზზე.

ქართულ თეატრს საკუთარი შენობისთვის ნურაფერს დავხოვავთ; ხელი ხელს მივცეთ და შეუდგეთ საქმეს ეხლავ, დაუყოვნებლივ, რომ ორიოდ წელს დამთავრდეს კიდეც *)

დ. ნახუცრიშვილი

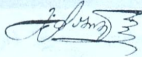
*) ბ. რედაქტორი, ამასთანავე გაუწყებთ, რომ ჯერ-ჯერობით შეკრებილი მაქვს ამ მიზნით ხელის მოწერით 79 მ., რომელსაც თავის დროზე ჩავაბარებ იმ ორგანოს, რომელსაც დავადგებელი ექნება თეატრის აშენება.

ს ა ნ თ ლ ე ბ ი

შორს, ზურზუბტის ფერ სივრცეს იქით სანთლები სჩანდა, დასასვენებლად მიიწვედა იქ მეზღვაური...
 ერთხელ ზღვა გასწყრა, აირია, გაჟინიანდა:
 ტალღებმა შექმნეს ვაი-ვიში, აურ-ზაური
 და გემს უმიზნოდ, საუკუნოდ დააგვიანდა!
 მას აქეთა იალქანი ზღვაზე მიფრინავს,
 მისთვის ერთია—სად დახუჭავს ოცნება თვალებს,
 მიუწოდებელი სანთლები კი ბრწყინავს და ბრწყინავს ..
 როგორ მაგონებს ის სანთლები ჩემს იდეალებს!!

მსახიობი
ზ. მ. ხაჭარაძე
 ჩაძალადევი თეატრის რეჟი-
 სორად მიწვეულა.

ს ი ც ო ც ხ ლ ე მ წ ე უ რ ი ა ! !

სალამო ხანია...
 მზის ჩამავალი სხივები უსანდომოდ ესალ-
 მებთან დღის სინათლეს და აღის ფრად იღე-
 ბება დასაველეთი.
 მთელ დღეს მოვიფიქვე ჩიტუნებიც
 დაბურულ ტყეს შეეფარენ; აღარც შაშვის
 ჩვეულებრივი ქახქახი აფხიზლებს ქალის მიღ-
 მოგებს! მთიდან მოკქრიალე ნაკადულიც
 ზანტათ მოიზღაზნება ქალის ხეულებში.
 მუდამ მოზრიალე ქაღდარიც ჩაყურდა და
 სიციხე-პაპანაქებით დაქანცულ ფოთლებს
 ყურები ჩამოუყრიათ.
 არა ჩვეულებრივი გამაბრუნებელი, საი-
 ლუმლოებით მოკული სიჩუმეა ყველგან ..
 სიჩუმე სამარისებური...
 მხოლოდ ქედანის დამაღონებელი, სე-
 დეს აღმძვრელი დუღუნე მოისის და მას
 ბანს აძლევს ქორის საბედისწერო ჩხავილი!..

ჰგლოვს ბუნება!..
 ქაბუკი პირმშო მკერდზე მიუსვენა მშო-
 ბელს და ცეცხლ-მწველი ცრემლით უნაზეს
 ხანგრძლივი ავადმყოფობისაგან მიმკნარ სახეს.
 ქაბუკის მიმკრალ თვალებში კი მაინც
 ცხოველ-მყოფელობის ნაპერწყალი ღვივის:
 — დედა, დედაჩემო... რათ მომანიქე
 სიციცხლე. უნაყოფო და უშინაარსო იქ
 ნებოდა ჩემი ცხოვრება?!
 მშობელი სღუმს... და კვლავ აიაზმასა-
 ვით ცრემლის ნაკადულს აპკურებს მის ერთად-
 ერთ იმედს...
 — დედა, სიციცხლე მწყურია!..
 ეს იყო უქანასკნელი სიტყვები მომაკვდა-
 ვისა.
 მთის გადღმოდან პირსასვე მთვარემ ამოჰ-
 ყო თავი... და ქაბუკის გაყვითლებულ სახესაც
 მიმოაბნიალია სარკმლიდან ვერცხლის შუქი.
გ. მუმლაძე

ძველი სკენის მოყვარე
მუშა ბესო მისურაძე
 (იხ. „ თ. და ც. “ № 29)

მ ე ა რ ვ ი ც ი ! !

მე არ ვიცი, ჩემის ჩანგით ვინ ვაღიღო, ვის უმღერო,
 ვის მიუძღვნა საწინდრად შენახული ვარდის ღერო?
 ჯერ არ ვიცი, ვის ვეკუთნი და რას მომცემს მომავალი, —
 მაგრამ მაინც გულს მიღვივის მისწრაფების ცეცხლის აღი!..
 ოხ, მითხარით, შემასწავლეთ საით არის მშობლის კერა,
 რომ გავშალო ლალად ფრთები და მოვმართო ჩანგის ქლერა:
 დავეწყო წინამორბედთ და ვაუწყო ჩემი ურვა.
 აღარ მინდა ზღვის ჰანგები, აღარ მინდა ზღვაზე ცურვა, —
 მე მსურს მხოლოდ ზვარა ვიყო მაღალ რწმენის საღიდებლოდ...
 მაშ მითხარით, ვის ვეკუთნი, ვის მივეძღვნა წმიდა მსხვერპლად?!
ი. ღაროშვილი

ოგუი ღაჭ-

კაპ. ან. მაქს წუწუნავა
დაჭრილი 17 აგვისტოს ომში.

პორუჩ. ილ. რცხილაძე
მოკლული

რილნი

კაპ ა ანდრონიკაშვილი
ლუფოთან დაჭრილი.

შტ.-კაპ. ლევ. გრ. გაბაშვილი
მოკლული.

ბრძოლის ველზე

სარდალმა ხელი გაიჭნია და კვლავ გა-
ჩაღდა ბრძოლა...

ბრძოლა იყო საშინელი. შეუბრალებე-
ლი... შემოდგომის მიწა იფარებოდა ურიცხვ
ახალგაზღვებით.. მათ უკანასკნელ თვალის
დახამბამებაში, სულის განშორების ფაშს, ამოი-
კითხავდით: „ეჰ!.. დედა.. ცოლშვილო...
უპატრონოდ მიტოვებულ... სად დავიმარხე...“
დიად, ადამის ძენი უმოწყალოდ მუს-
რავდნ ერთმანეთს და ავიწყლებოდათ, რომ
აღამიანები იყვნენ...

ნიკო მღუმარედ იდგა,—იგი სხვა
მეომართავან ირჩეოდა... მისი თანამომენს

დახოცილიყვნენ და ეხლა ნიკო მათს ათას გვა-
რად დასახირებულ, სახეთ თვალცრემლიანი
გაჭყურებდა ..

ნიკოს რაღაც აგონდებოდა, გული
ბოლმით ვესებოდა და ლამობდა ცოდვის აღ-
გილიდან გაპარვას... მაგრამ „ვინამე და ვინ
ლაჩრობა!.. წარმოსთქვა: „მოხდეს, რასაც
სული მუდამ წამს ელის.. ხმალ-ამოღებული
მივარდა მოწინააღმდეგეს; მაგრამ უცბათ
გაშეშდა...“

—რას გერიჩი, საბრალო?.. განა შენც ჩემი-
სთანა აღამიანის შვილი არა ხარ?..

ჩუმად ეუბნებოდა ერთ მეომარს და
ღრმად აკვირდებოდა თვალეში“ უეჭველია
გეყოლება ცოლშვილიან მოხუცი დედა... რა
უფლება მაქვს მოუკლა მარჩენელი?..“

წარმოსთქვა შუა ლაპარაკში...

ამ დროს ორმა ჯარის კაცმა შენიშნა
მათი საუბარი:—

— ააზობდ ღალატს ჰქმნიანო!.. წამოი-
ძახეს და ერთმანეთს ანიშნეს:

— მოკალით

მოჰკაცეს... „ვეაიმე, დედა სად მოკვდი?!
რომელ ცის ქვეშ?!

ზარბაზნები გრილებდნენ, აგერ
უცბად შუა ჯარში ჰაერიდან ცეცხლი გაჩნ-
და: რამდენიმე კაცი ბურთსავით აისროლა...

ხოლო მკვდარი ნიკო და მეორე მეომა-
რი აღარსად სჩანდნენ...

.. ცეცხლმა ჩანთქა!...

ი. ჯიხაიშვილი

დამწვარი თეატრი(ბალის მხრით)

დაიწვა კველი—გაუპარჯოს ახალს!

ქართული თეატრის დაწვამ მთელი შეგნებული საქართველო ამოძრავა და ყველას ერთი აზრი წარმოათქმევინა—**ა შენებულ იქმნას ახალი ქართული ეროვნული თეატრი**. უურნალ-გაზეთები ერთხმად აღნიშნავენ, რა მძიმე ებედურება დაატყდა თავს მთელ ქართველ ერს, მაგრამ ამავე დროს, ღრმად რწმენას გამოთქვამენ, რომ ქართველი ხალხი ამ უბედურებას დასძლევს და ხელოვნების ახალ ტაძარს ააგებს.

„სახალხო ფურცელში“ ს—ა სწერს: „დადუმდა ჩვენი შელხამენა აღარ აჩის ქართული თეატრი, დაიმსხვრა ჩვენი საფურელი ტაძარი, ჩაჰქრა დამწვარი ჩვენი ოცნებისა, აღფრთოვანებისა, უძვირფასე, განცდათა შემოქმედების და იმედის. აღარა გვაქვს ჩვენი ეროვნული საკრებულო, სადაც ასე თუ ისე ვხედავდით ჩვენი მკაჟის ცემას, ვგრობოდით ეროვნულს სულიერკეთებას, გვესმოდა ჩვენი ერის ხმა და ახლა ამას ნაცვლად ჩვენ წინ მხოლოდ ფერფლია, შესასწავლი ნანგრევი და განადგურება...“

უნდა გულამოსკვნით ვიტარიოთ—სატირა-
ლია ესეთი დიდი უბედურება, რომელიც თით-
ქოს რაღაც სიმბოლოურად გვიცხვადებს იმ
ურცხვ განსაცდელს, რომელიც გამოუვლია
ჩვენს მრავალტანჯულს ერს თავის ზიანდანი
ტრაგიკულ ისტორიის განმავლობაში... მაგრამ—
მინდა განსაკუთრებით ხსენებდეთ „მაგ-
რამსა“,—არ გუმართებს ტირილი, ცრემლია არ
უნდა დანამოს ჩვენი თვალი და მწერე განცდამ
არ უნდა შეასუსტოს ჩვენი სუნთქვა, ვინაიდან
არ უნდა დავცემოთ სულთ, უბედურებამ არ უნ-
და გაგვტეხოს და ამ განსაცდელს ისე უნდა
შეგვხდეთ, როგორც შეჭვივის ჭირში გმოწროთ-
ბილებს. გათავებულის სიმხნით და ენერგიით
შეგუდგეთ მუშაობას, რომ რაც შეიძლება მალე,
მალე წარვსიტოთ ეოგელი იკვლი დღევანდუ-
ლის უბედურებისა და უფრო გამოშენიერებულის
სახით აღვადგინოთ, რაც დავკარგეთ, აღვადგი-
ნოთ ევალსზე უწინარეს ჩვენი თავისუფალი
შემოქმედების და ხელთახლების ტაძარი—თეა-
ტრი...“

**გაზ. „თემი“ (№ 188) „ჩვენი დიდი
უბედურების გამო:** „თეატრი! რამდენს ძვირ-
ფასს რამეს შეიტანს ეს სიტყვა ქართული გა-
ცისათვის! თუ კიდევ სადმე ქართული საქმე
იყო დაცული, ეს მხოლოდ აქ!..

ეს დიადი ტაძარი, სადაც ეოგელი ქართ-
ველი ევედრებოდა განგებს უკეთეს მომავლის,
რაც შეიძლება, მალე მოახლოვებას...
და აი ეს წმინდა ადგილი განქრდა ..
ახლა დრო არის დამნაშავეთა ძიებას!.. ამას
მოვასწრებთ.

კისრად გავწევს სხვა მოვალეობას, მძიმე,
მაგრამ სანატრიო.

უნდა ეოგელი დონე ვიდონოთ, ეველას სა-
შუალება გამოვიქნებოთ, შევქმნათ თანხა და
ხელ-ახალი სათეატრო შენობა ავაგოთ.

ეს ჩვენ შეგვიძლია!
ეს რომ არ შეგვიძლებოდა, ვერც აზრები
წარმოგვათქმევინებდა დიდან—მატარინა თეატ-
რის დაწესების ამის ზარველ გატანებისთანავე
სიტყვებს: „ჩვენვე უნდა შევკოროთ თანხა ახა-
ლი თეატრის ასაგებად!“
არ უნდა დარჩეს არც ერთი ქართველი,

შინ თუ გარე, რომელიც თავის წვლილი არ
შეიტანოს ამ დიდ საქმეში.

აზრები უნდა მოერადოს წვლილის სიმ-
ტირის. ვისაც რამდენი შეუძლია, იმან ის
გაიღოს ..

თანხის შეგროვებას ახლავე უნდა შე-
გუდგეთ.

გადადება არც ივარგებს, არც შეიძლება ..
იმიტომ, რომ საქადრისი არ არის.

უნდა გამოხატვინიოთ ჩვენს ერს ეროვნუ-
ლი სულის სიმძლავრე!..

ჩვენ უნდა ავაგოთ ხელ-ახლად ჩვენი გან-
ვითარებული ხალხის დირსეული ტაძარი...“

რუსულ გაზ. „ზაქ. ჩეჩნი“ გრუზინი

სწერს: „ დიდი მწუხარება ეწვია ქართველ საზოგა-
დობას. დაიწვა ქართული თეატრი, ჩაქრა განდუ-
ლი, რომლისკენც უზომო სიყვარულით იყო
მიზნობილი ეოგელი ქართველის თვალი და
გული, დაიღუპა წ. კ ს. წიგნთსაწიარნი, სია-
დანაც მთელ საქართველოს სახელმძღვანელო
წიგნები ეფინებოდა, დაინთქა დრამ. სახ. მდი-
დარი სათეატრო წიგნთსაცავი, დაზარადა სახ-
ლი კლუბი, მძიმე ზარალი მიეცა ქართველ
თავდაცხნურებას. .

ეოგელი ხალხი მიტომ ცხოვრობს, რომ
ხელ-ნელა განამრავლოს თავისი კულტურუ-
ლი სიმდიდრე. ეოგელი ჩვენთაგანის სიტოც-
ხლის ტემპანტი არის და მიზანია—იმუშაოს
ხალხის კულტურული ამაღლებისათვის. ამ მიზ-
ნის მიღწევისათვის ადამიანი კოტონზე იწო-
დებ; სიტოცხლეს სწირავდენ, ჰქმნიდენ დაწე-
სებულებათ, რომლებშიც სტუდია ეული ხელ-
ხისა, სტოცხლობდა სული, ჰბუდობდა სამშო-
ლოს წმიდათა წმიდა...
რამდენიმე საათის განმავლობაში, ჩვენ
თავდა წინ, ჩანთქა ეს დაწესებულებანი, შექმნილი-
ნი ქართველ ხალხის შრომით, განქრა იგი
წმიდათა წმიდა, შესდგა ხალხის გულის ცემა...
დიად, მხოლოდ შესდგა!

ხალხი, რომელსაც სწურობან კულტურული
ცხოვრება და სწამს თვისი მომავალი, საქამო

ძალას მოიკრებს, რომ ეს უბედურება გადიტანოს დაფერ ღფიდან სხალი დაწესებულებანი დადგინოს...

თეატრალუ ლებელას ხალხისათვის. თეატრი—ხალხის სკოლაა, თეატრი სსხალხო კულტურის მამოძრებელია.

ქართული ხალხის ეროვნულ კულტურის გაძლიერებისათვის საჭიროა. ამ საეროვნო უბედურებას მთელი ქართველი ხალხი გამოეხმუროს და საერთო ძაღლით დადგინოს თეატრი და ქ. შ. წ. კ. სასოგადოება...

რად გვიანდა ფუფუნება და სიმშვიდე, თუ ეროვნული სიღირსის სული ჩაქრება! რის მაქნისია ქალთა სამკაულ-ტანისამოსების ბრჭყვიალება, ვის რამე ეზრანება სმელა ჰერის ნატეხა, თუ განქრება კულტურული განვითარების წმიდათა წმიდა!

განსაკუთრებული მწუხარება განსაკუთრებულ სწავლებსაც ითხოვს! თითოეულ, ჰატარ-ჰატარა ექვბისკან შენდება უზარ-მისარი დარბაზები, თითოეულ მანათების და ათშურბანეებისკან სდგება ვეება თხნა.

დაე, ეს მანათები და ათშურბანები წუბროდ მოსქდეს ეოველის კუთხიდან, სდაც კი ერთი ქართველი მანინ ცხოვრობს, ამ სსხალხო-საერთო საქმისათვის, რომ დაბოთ შეიქმნას ქართული ეროვნული თეატრი!..

ძალა — ერთობაა.

ქართული თეატრის არსებობა და ქ. შ. წ. კ. ს. დადგება სრულიად ქართველი ხალხის ხელშია.

დაე, ეოველმა ჩვენგანმა შესწიროს რამდენიც შეუძლიან, შესწიროს სულით და ტულით, შეგნებოთ და მით სიღირსის სული შთაგებროს ქართულ ეროვნულ თეატრს!

იმავე გზებითი ტონი ვრცელ წერილს უძღენის ქართული ეროვნული თეატრის ამენების საკითხს და, სხვათა შორის, სწერს:

„უნდა შექმნათ ქართული ეროვნული თეატრი, რომლის ასუენებაიც მონაწილეობა უნდა მიიღოს მთელმა ხალხმა... ასეთ შემთხვევებში ხალხს სსწავლების მოხდა და თავ განწირუ შეუძლიან. გონიერულად უსკლმდგანელთო ხალხს და იგი ეოველივეს დასდგეს.“

„სახალხო ფურცელის“ კვირის ნომერში (№ 99) იმავე გზებითი ასოთ-ამწყობი — მუშები სწერენ: „აღსდგეს მძვდარი!“ ძრეულ

სამწუხაროა, რომ ქართულ წარმოდგენებს იმ მხატვრობით ველარა ვნახავთ, როგორც ჩვენს კოსტა თეატრში ვხედავდით, სამწუხაროა, რომ მოაშალა კერა და დღეიდან ჩვენი მსახიობნი კარდაკარ უნდა ჩაცვიოდნენ.

მაცრამ არა, ამ მწუხარებას ფრთა უნდა შევაგვეტოთ. ესლა საჭიროა მხნეობა და გამბედაობა, რომ ისევე ისე აღსდგეს ხელოვნების ტაძარი, ძველებურად ამტუველდეს. მაშინ იმედ დაკარგული ხალხი მიხედება; რომ კიდევ გვექნათ სასოგადო საქმისადმი სიევერული.

უეჭველად უნდა შესდგეს კომიტეტი და ვისაც კი უეგარს ეროვნული სცენა, ვისაც კი უნახავს კოსტა ქართული თეატრი, მან არ უნდა დააშუროს მდირედი წვლილი და გადასცეს ამ კომიტეტს. ჩვენც ვაზ. „სახალხო ფურცელის“ ასოთ-ამწყობი შეძლება დაკვარად სულ მდირე წვლილს 22 მანეთს ეუგზავნით ღკომისენებულ გაზეთის რეაქციას ამ კომიტეტის გადასცემულად, რომ ისევე გავეიცოცხლოს ქართული თეატრი.

„სახალხო ფურცელის“ ასოთ-ამწყობი: ივ. მჭედლიშვილი, ი. რუსიშვილი. პ. ახალკაციშვილი, ბ. მისაურბაძე. გ. ბენანიშვილი, იაკობ ბენიაშვილი, გ. ელიშერაშვილი, კ. მჭედლიშვილი, ნ. ქოხაშვილი, ა. გაბრიელაშვილი, ი. ჩავუნავა.

ქუთაისის მოურავი ჩიქოვანი თავ. - აზნ. წინამძღოლ კ. ნ. აფხაზს დეპუშით: „ეთარცა ქალაქის მოურავი და დრამ. სასოგადოების წარმომადგენელი, სწარედ ვგლოვობ წვენი ეროვნული განძის დანთქმას, რომელიც ამისვერ-ზლა დაუნდობელმა ცეცხლმა. მთელი საქართველო მწარე ტრემლით ატარდება და მძიმე ძაძის მოისხამს, რა შეატეობს თვისი ჰარმონი-ეროვნული თეატრის დაღუპვას. მაცრამ ტრემელი და სსწარწარვეითილება არს გვიშვდის. მთელის ხალხის სიევერულმა და შეუდრეკელმა ძაღამ ფერფლიდან სსქაროდ უნდა დადგინოს ეროვნული საუნჯე.“

ბათუმის დრამ. საზ. გამგეობა შეძრწუნებულაა ქართველი კულტურულ დაწესებულებათა უბედურებით, არც კი ვეჭვობთ, რომ შეღპოქმინის დანთქმული ტაძრის ჩაცვლად აზალი აღსდგება.

ვ. გუნია ქუთაისის დისის მხრით: «ქუთაისის ქართული დასი თეატრის დაღუპვის გამო უღრმეს თანაგრძობას უცხადებს თავადაზნაურობას, რომელიც მუდამ ბრწყინვალე გამომხატველი ეოფელა ქართველი ხალხის ერთგულ კულტურის მისწრაფებას. გვრწამს, რომ უკვდავ და მძლავრი ქართული სული ქედს არ მოიხრის მრისხნე სიანჭველის სიმძიმას ქვეშ და ფერფლიდან კვლავ აღადგენს სამშაბლო კულტურას და ბრწყინვალე შერმისის კერას.»

მსახიობი მარიამ საფაროვ-აბაშიძისა:— როდესაც ვირველი ქართული თეატრი შენდებოდა, ბედმა მარგუნა ვირველი აკურის დადებას სიძირკველში დეკი, განგება ისე რე მომეღაფს, რომ არ მოვესწრა ხსალ, უფრო მტკიცესა და სუკუთესო ერთგულ ხელოვნების ტაძრს.

თბილისის მაჰმადიანთა ერთი ფგვუვი სწერს (ახ. რ. 4 № 221): «თხელათ სიტყვებით შევამსუბუქეთ ჩვენი სუკუთესო შეგობაზე ქართული ერის მწუხარება მათევე თვალსაზრისით ერთგულ კულტურის კერის დაკარგვის გამო, როგორც თეატრის. ბაკე იკუმშება, ენა სდუმს იმ მძიმე მწუხარების გამო, რომელსაც ჩვენც არა ნაკლები განვიცდით.»

დაე, თქვენსა და ჩვენს ნუგეშად, ძმანთ ქართველთა, იყოს ის რწმენა, რომ ქართველ ერის შემოქმედება სიტონსდობს და მისი სულოერთ ძლიერება ბევრს ხანს გასწვდება.

ამ შემოქმედების უფრო უარესი უბედურებანი განუცდა, მაგრამ ფასკუნჯისკურად განახლებულა, —არც ხალა დაიდუბება იგი და ჩაფერფლიდ კერასე კვლავ აღმართავს ხელოვნების უფრო ბრწყინვალე დამაზარს.

ეს არის ჩვენი რწმენა.»

ნ. დეპუტატი ვვ. გიგეჭკორი დეპუტით სწერს «ხალა ვხრსა: რსტიქორმა უბედურებაში მძიმე დახვარი დასცა მშობლიურ თეატრს. ტეცხლმა განადგურა დიდი ხნის შრომის ნყოფი. მაგრამ სანაწარვეთი დებას არ უნდა მივგეტო. დარწმუნებული ვარ, რომ ხალხის ძლიერი აღფრთოვანება შესძლებს მის ხელახლა აღადგენს, ვსდებ ამ საქმისათვის ჩემს წვდოდს — 25 მანეთსა.»

წარმოებადგენილი თამთირი

კვირას, 28 ენკენისთვის, შუადღის 12 ს. ქართულ დრამატულ საზოგადოების თავმჯდომარის თავ. პ. დ. თუმანიშვილის თაოსნობით შესდგა კრება (სასოფ.—სამეურნეო სადგომში) საზოგადო, საგანმანათლებლო და ჟურნალ-გაზეთების წარმომადგენელთა კრებას, სხვათა შორის, დესწრენ: თავ.-აზნ. წინამძღოლი თავ. კ. ნ. აფხაზი, ქ. თბილისის მოურავი ა. ი. ხატისოვი და სხ. კრებას თავმჯდომარეობდა თავ. პ. დ. თუმანიშვილი, რომელმაც დამსწრეთა აუქუი ის დიდი უბედურება, —ქართული თეატრის გადაწვა და დრამ. საზ. დაზარალება, —რომელიც მთელ ქართველთა დაატყდა თავს. გამგებობის წევრმა ხაზინადარმა შ. ა. მიქელაძემ კრებას აცნობა, რაც ქართ. დრამ. საზ. ქონება ჰქონდა, თითქმის მთელი ნახევარი საუკუნის განმავლობაში მონაღეფი, ყოველივე ცეცხლშია შთანთქმ და ახლა სრულიად უგრაძოკაპეიკონი, უქონებონი ვართო. სეზონის გასაგრძელებლად საჭიროა კვირაში ორი დღე მანც და ოთხას-ხუთასი თუმანი შემწეობა, რომ თეატრელადმე სეზონი განვარძლოთ. ქართველი ერის დანაკლისი ყველა ისე ჰგრძნობდა, ისე ერთის აზრით იყვენ გამსჯელულნი, რომ ბევრი აღარ უკამათნიათ. ილაპარაკეს მხოლოდ: თავ. ნ. რ. და ნ. დ. ერისთავებმა, გ. ბ. გვაზავამ, გ. დ. ჟურულიმა, ა. ი. ხატისოვიმა, ივ. ზურაბიშვილიმა და სხ, რომელთა ლაპარაკის სავანი იყო —ვეშველით როგორმე, რომ სეზონი არ ჩაიშლოს და გამოძებნილი იქმნეს საშუალება ახალი ქართული თეატრის ასაშენებლად. კრებას მოხსენდა თავ.-აზნაურთ დეპუტატთა საკრებულოს დადგენილება იმის შესახებ, რომ შუამდგომლობა აღიძრას მეფის მოადგილის წინაშე ნებართვისასალებად —მოწვეულ იქმნას საქართველოს საზოგადო —საგანმანათლებლო დაწესებულებთა წარმომადგენლების კრება ქართული თეატრის აღდგენისათვის საშუალების გამოსაძებნად. კრებამ ეს დადგენილება მოიწონა და ერთხმად სთხოვა თავ-აზნ. წინამძღოლს თავ. კ. ნ. აფხაზს გამოითხოვოს ეს ნებართვა. მეფის მოადგილესთან წარსადგენ დეპუტატთაში არჩეულ იქმნენ: თავ. პ. დ. თუმანიშვილი, მიხ. და იოს გედევანიშვილები, გ. დ. ჟურული, გ. ბ. გვაზავა, გ. ლასხიშვილი, შ. მიქელაძე, მ. ქორეგი, ი. ზურაბიშვილი და კ. ანდრონიკაშვილი. თბილისის მოურავმა დრამ. საზ.-ის დიდი შემწეობა აღუთქვა ქალიქის მხრით

სიცოცხლის ღიმი!..

გამოსალმება

—მალამო, მალამო!..

ჩაილაპარაკა მკურნალმა... და სვედიანი ღიმილით მიაჩერდა სნეულის ჩალურჯებულს თვალებს...

ჰქრებოდნენ ოდესღაც ცეცხლის გრძნებით ანთებულნი... იმალბოდნენ მოკანკულჩაწვებულს ქუთუჯოგბში...

—მეგობარო, მალამო...!

შეირხა ჰაერის ტალღები და შეათრთოლა სძენის დაღუმებულ სიმი!..

ორი ამოსუნთქვაცა—და .. სეიტრი, გულ-თეთრა, თვალ-ყვითელა, ორი კიდევ სხვა ბალახის ძირი, მრავალ-ძარღვა ორ კონად შემეკრა...

და ტყის პირიდან—აი, მდინარე რომ ამოდიოდა, გამოეგშურე... სულ სირბილთ შეიკეპრ, სოფლის განაპირას რომ პატარა ქოხი იდგა...

ჩქარა...

ნიავე ვერ მოასწრებდა ორ წამოქროლას, რომ ხის სანაყავიდან გაწყალბებული თეთრი სუფთა მალამო ამოვიღეთ...

მკურნალი სწუხდა, თუმცა მალამო უკვე მზად იყო... გაფაციცებით უხვევდა კრილობას, მაგრამ...

—წყალი... წყ... ..ლი...ი...

მძიმე ამოოხვრამ მოარბენინა სნეულის უკანასკნელი ხმის ნაწვევებში...

—გავნებს, მეგობარო!..

—ოხ... რა შეუბრალებელი ხარ... წყა... ა...ლი...

—მაწოდე...

მკურნალმა მითხრა ცივად... ისე ცივად როგორც წყლის დაღვეის შემდეგ სნეულმა უკანასკნელად შემომხედა, ამოიოხრა და... გაცივდა...

...რა დაუძახო!?. — გუშინ?!

—არა, დღეს!

—არა, არც დღეს. გუშინაც ხომ იგივე იყო, რაც დღეს და დღესაც იგივე არის, რაც—გუშინ იყო...

ჰო, მზის სხივები, რომ ანათებდნენ... მზე რომ ცაზე ჰშლდა ოქროს ძაფებით

ნაქსოვ პირბადეს...—მაშინ სწორედ კუბოს ფიცარი დაამტერიეს, ცივმა ღოდებმა და მწუხარე მიწამ; მწუხარემ მეთქი, იმიტომ, რომ იგეც გრძნობდა და ისე ცივდებოდა, როგორც ჩენი!..

ყველა ტიროდა!..

ცრემლთა ნაკადული მწუხრის ნისლივით ზოლ-ზოლად ჩაუვლიდა უკვე დაღუმებულს სამარეს.. ტროდნენ, და ტირილი—ცრემლთა ფრქვევა კაეზიან ფიქრად აწვებოდა არსთა ყოფნის სავანეს!..

ვინ რა იცოდა, რომ ჩემი სიცოცხლაც სიკვდილი იყო; ან-და მისი სიკვდილი სიცოცხლე, —უკვდავების ქანდაკებად ჩამოკვეთილი ბუნების ჰაეროვან სამეფოში...

ვინ რა იცოდა, რომ მე შემეძლო სიკვდილისთვის დამერქვა—სიცოცხლე, უფრო ლამაზი და მშვენებით აღასავსე, ვით უკვდავება?!

ვინ რა იცოდა, რომ მე სიკვდილი შემეძლო მექმნა არა-არყოფნად?!

სტროდნენ...

მე კი ღიმი,—სიცოცხლის ღიმი დამთამაშებდა სულის სახეზე!..

ბ

ოხ!.. სულა სულისავ!..

გაზაფხულის ჰირს შენს ბინასთან მოველი ერთხელ...—შენს ბინასთან,—მიწის კარები რომ ჰქონდა, ზედ ლოდც ეფარა...

ლოდს გარშემო—ი, შროშანა, კიდევ აი თეთრი ყვავილი რომ არის—ჰო, ისინი... კრელ არშისავით შემოჰვლებოდნენ შენს ლამაზ ოთასს...

ჰო-და ის ყვავილი-სოსანი, იას რომ ეძახიან—მოვწყუტე, მოვწყვიტე-მეთქი. თეთრი, სულ თეთრი ცრემლი გაღმოჰვარდა დაკოდლი მკერდ-დან...

ვიცან.—ის შენი სისხლი... სისხლი იყო, გათურებული ობლის სევდით.. ის შენი პირველი გრძნობა იყო სიყვარულისა!..

დამიჯერე,—ვიცან!..

ჩემო ლამაზო!—ხომ კარგად გესმის ჩემი საუბარი?!—მაშ იამ, პატარა იამ რითთვის იტირა შენის გრძნობით და შენის ცრემლებით?!

სათაზარო მიმოხილვა

სულ შენ გგვნდა,—გვცავ შენს სიცოცხლეს ლამაზს და სანტაროს...

თავს შემოგველე!—რაზე დარდობ?! ვისზე სწუხხარ?! მარტო როდი ხარ?!

თუ ვინღა—აი შენს გვერდზე—ქვა,—ცივი ლოდი რომ გდია, რომელიც პირველი შეგნო შენს კუბოს—გაგწევს მცგობრობას... ხომ ცივია, აბა ხელი დაადე?! ეგეც თან დათან გათბება და აღარ მოგშორდება!.. შენც ასე იყავ პირველად... ცივი, უგრძნობი...

როდესაც შეგხვდი, მწარე ღიმილით მიბასუხე: ბოლოს-კი შემიყვარე და არ მშორდებოდი! ასეა, ღამიჯრე!.. ეგ ვითომ-და უსულო ქვაც, როგორც ერთხელ შენ საქვი, ჰგრძნობს, ჰფიქროს და იცვლება კიდევ, ვით შენ—შენი სიცოცხლე...

შენ ხომ ვარდი იყავ მთისა, ვარდი ტურფად გაშლილი?! შენ ხომ ასული იყავ მზეთა-მზე, —პარპოკლიძე...

—ტარფა ასული?!

როგორც ამბობენ,—მოპკვიდი... ესე იგი წინად ჩემთან ატარებდი მშვიდს საღამოებს...

მიწის ზედა-პარზე რბილი, ახლა, მიწაში, მიწის სიღრმეში სცხოვრობ შენთვის ტკბილად... წინად თვით შენ სულდგმოლობდი ვარდ-ყვავილებით, ოდეს საამო სურნელს მოაკმეფდნენ ირგვლივ ველაღ,—ახლა იგინი სიცოცხლე ბენ შენგნით;—მიწას სწოვენ შენს სისხლს, თბებიან შენის გრძობით და მიაქანებენ ჟამისგლის სიყვარულის ნავს—საუკუნეთ ზღვაში...

ასეა, ძვირფასო!..

რაც კი აცხებობს, ყველა ჰგრძნობს, ყველა ჰფიქრობს...

დაუმეგობრდი შენი ოთახის კედელს—მთაც იციან სიყვარული.. ჩავიკონებენ ტრფილით. არსად გაგიშვებენ.. და არც თვით დაგტოვებენ... ნახვამდის, საყვარელო გულის ტოლო, და ოდეს მეც მანდ ვიწყებ სიცოცხლეს, მანდ მდუმარებ სამეფოში... კვლავ ერთად, ტკბილად გავატარებთ ჩვენს სიყვარულს თნთ რდილა და ბნელ საღ მოგებს...

მანადის-კი ნუ დარდებ... მშვიდობიო.. მიწასაც ასწავლე ზღაპარი სიყვარულისა!..

ი. მოსაშვილი

შუთაინის თეატრი. შაბათს, 20 ენენისთვის, დაიღვა შილღერის დიდებული ტრაგედია „ღონ-კარლოსი“ ანტუნის იდით: ერთს დეკორაციოში იყო მთელი წარმოდგენა, ხოლო უკანა კედლებზე ფარდას იქით იცვლებოდა ოდნავად დეკორაციები და ესეთი მცირე ცვლილება უკვე სრულს ილღუზის ჰქმნიდა მაყურებელთა გონებაში. ჩვენ ძრიელ მოგვეწონა ეს ახალი ანტუნისებური განხორციელება დეკორაციებისა რაიც თვდაპირველად დიდ ეკონომიას აძლევს რეჟისორს დეკორაციების შეცვლა—გამოცვლაში, რის მეზობებით შესაძლებელი ხდება სამი-ოთხი საათის განმავლობაში მეტად რთული და დიდი პიესების წარმოდგენისა.

თვითან „ღონ-კარლოსი“ ჩემის დაკვირვებით უმრავლესობამ თეატრში დამსწრე ხალხისამ ვერ შეიკნო და ვერც დააფხას: პიესა, ჩემი აზრით, უფრო მომზადებულ და შეგნებულს აუდიტორიას თხოულობს. რაც შეგნება თამაშობას, უნდა ვაღიაროთ, რომ ბ-ნი ვ. გუნიასა, ვ. შალიკაშვილისა, მურუსიძისა და მდივნის მეტად ჩვენი არავინ მოგვეწონა. მთავარი როლის ამსრულებლები ბ-ნი დ. მგალობლიშვილი სუსტი იყო, მან სულაც ვერ დასძლია ღონ-კარლოსი და უკანასკნელ მოქმედებაში კი ხმაც და ფიზიკური ძალაც აღარ შესწევდა. მეტად ერთფეროვანად ჩატარა ელბას როლი ბ-ნმა ოზნელმა.

კვირას, 21 ენკენ. წარმოდგენილი იყო ვლ. მესხიშვილის მოწაწილეობით სტრინდბერგის დრამა „მამა“. პიესა მეტის მეტად კალმზრია, პარადოქსალურია და მიტომაც კალმზრით შთაბეჭდილება მოახდინა. მთავარმოქმედი სუსტობდნენ ყველანი ბ-ნი მესხიშვილის და მდივნის გარდა. არც როლები ჰქონდათ საკმაოდ შესწავლილი. მესხიშვილმა რომისტრის როლში ჩვეულებრივის ხელოვნებით და ფერადებით გააჩვენა თავისი დაუშრეტელი ნიჭი.

სასურველია, თეატრის გამგეობამ და რეჟისორმა პიესების არჩევის დროს გაითვალისწინონ ხოლმე აუდიტორია და მისი უმრავლესობა. პიესა უმრავლესობის გულსა და სულს უნდა ესმოდეს და ესაღბუნებოდეს.

ორივე წარმოდგენას დიდ ძალი ხალხი დაესწრო, განსაკუთრებით იყო ახალთაობა-შეგრილობა; თუ ასე წავიდა საქმე, ჩვენ გვეჯერა, რომ დრამატული საზოგადოება უდფიციტო მონარულებს სუზნას.

დეკორაციებს და განსაკუთრებით პუბლიკის საპირფარეოში ოთახებს განახლება სჭირია.

მეტად კუდი ზნე სჭირს თეატრში მოსიარულე ხალხს: ნაშრომუნ და გვიან შემოდინან ფარდის ახდის დროს. კარგს იზამს თეატრის ადმინისტრაციამ, თუ ფარდის ახდის შემდეგ არავის შეუშვებს პარტერში.

ძლივს ეღიარა ქუთაისის თეატრს პროექტორი, რომლის პირველი დებიუტი „მალატში“ მოხდა და

ჩვენდა სასიამოვნოდ საუცხოვოდ გვიჩვენა შთაფარის შუქი და ზაფხულის პაპანაქებიანი მზე. ეტყობა ქართ. ღრამ. საზოგ. გამგებობა ბევრსა ცდილობს საქმის უკეთესად წარმოებისათვის და არც ხარჯებს ერთდება. უმეცველია საზოგადოებებ დაფასებს მათს ასეთს მუშაობას და თუქარში იყლის მით უფრო, რომ მეორე წარმოდგენიდან ფასები უკვე შესამჩნევლად დააკლეს.

ამბობენ კვირაში ერთხელ გამართება სახალხო წარმოდგენები ერთი-ორად დაკლებულ ფასებშიო. კვირა დილაობითაც იქნება შვირსრდებისათვის იაფფასიანი წარმოდგენებო. მაღლობის მეტრი არ გვეთქმის. თუქარის გადემოკრატებაში უნდა იყოს მიმართული გამგებობის მთავარი ყურადღება.

თუქარის მეგობარი

ბაძოს ღრამ. ღასი. კვირას, 21 ენკენისთვის, დაიწყო ქართული წარმოდგენების სეზონი—ცნობილი ისტორიულ პიესით „სამშობლო“. ახლანდელი საშინაო მოქმედების გამო გვევონა წარმოდგენას ცოტა ხალხი დაესწრებოდა, მაგრამ მოვსტყუებით —დარბაზი დამსწრე საზოგადოებას ვერ იტყვედა. და თუ საზოგადოებამ თუქარისადმი ასეთი ხალისი გამოიჩინა მომავალ წარმოდგენებზედაც, მაშინ, დარწმუნებული უნდა ვიყოთ, სეზონი ბრწყინვალეთ დასრულდება.

საერთოდ პიესა ჩინებულად ჩაატარეს, თუმცა ზოგიერთი მოთამაშე კოკლობდა. საპასუხისმგებლო როლებს ასრულებდენ: ს. ლეონიძეს —შ. დადიანი, ქეთევანს —ქ. ელი ანდრონიკაშვილი, ლევან ხიმშიაშვილს — მატარაძე, შაპაბასს —დ. აწყურელი, ფიხორს —ქ. ჩი თ. გელოვანი, რომლებიც უნაკლოდ თამაშობდნენ თავთავიანი როლებს. ქ. ჩი ელი ანდრონიკაშვილის და შ. დადიანის თამაში ძალიან მოეწონა აქაურ საზოგადოებას და მოთამაშენი მხურვალე ტაშის ცემით დააჯილდოვა.

ღ. ხაშური (სემო ქართლი). 10 ენკენ. ხაშურის ქართულ დრამატულ წრის სტენის მოუყარებებს ახალ თუქარში ითამაშეს: 1) „მოტუეზუდნი“, კომ. 2 მოქ. ი. ცნობილდაისის და 2) „ცოლ-ქმრობის წინააღმდეგე“, ვოლ. 1 მ. აბაშიძისა. მონაწილეობდენ: ქ. ქ. ა. კამრეკელიძის, ქ. კადაძე, ღ. და ქს. კამკაშიძის; ბ. ბ. ალ. გორძაია, სტ. ნოზაძე, მ. კვადაშიაძე, ნ. სიხარულიძე, გ. სულაიშვილი, ალ. ქუთათელიძე და გ. სოხბერაშვილი.

ორავე პიესს ჩვენმა დახელოვნებულმა სტენის მოუყარებებმა რიგინად ჩატარეს, იმისდა მიუხედავად, რომ პიესების ნორმალურს მსვლელობას ხელს უშლიდნენ: საღვთის სწავლებელი ხსურობა დარბაზში, სტენის და რეკვიზიტის სიღარბე და დარბაზის სივარდოვე წარმოდგენის ხელსა მტრად ბეგნი დაეკწრო. ამ მოკლე ხანში განსწავლეს ტრ. რამიშვილის „მეზობლები“ დაღვმ.

ნიკო გურული

უაგრონიკულება ქართულ თეატრის სასაზღვრელად

ქართულ დრამატულ საზოგადოების გამგებობას გარდაეცა ქვემოთ განცხადება:

„საქართველოს ექვია საშინელი უბედურება: დაიწვა მისი სულიერი კულტურის ტაძარი და დღე დღე თავგანწირვისა და მსხვერპლისა. ეგელა ქართველს ეკება ცნობილი მოყვალეობა სული შეუწყვის თუქარის ანდრინებას. წერძნელ რამის და სძინახის ინდიფერენტობის არ უნდა ქქინდეს ადგალი, თუ ჩვენი საზოგადოება ჯერ არ გადავკარდა, თუ არ ჩაფერფლდა მასში ეროვნული სული. მიუხედავად იმისა, რომ უკანასკნელ დროში ცხოვრება გაჭირდა, რომ სკდმეტი ფული არავის აქვს, თბილისის საადგილ-მამული ბანკის დამფასებელ კომისიის წევრებმა გადასწავით ეროვნული თუქარის აშენებისათვის გადავდოთ:

- კომისიის თავმჯდომარე **ლევან ჩერქევიშვილი** — 200 მან., ნიკ. დავ. ერისთვიშვილი — 150 მან., სერ. ნიკ. ყუზახიშვილი — 150 მან., თ. კონტ. ზაქ. მავაშვილი — 150 მან., ივ პაატ. მგალობლიშვილი — 150 მან., ლევ. ანტ. ფურცელაძე — 150 მ., სვ. მას უციფანა — 150 მან., თ. ივ. დავ. ავალიშვილი — 100 მან., ზაქ. ნიკ. მამაყვარია — 100 მ. სულ **ათასსამასი (1300) მ.**

თავმჯდომარე თაგ. **ლევან ლევანის ძე ჩერქევიშვილი**; თ. ნ. დ. ერისთვი“.

ბ-ნო რეაქტორო! უკუი მოგვიკაჯ ქართულ თუქარის დაწვამ, რადგან ეგ ეუ ჩვენი ერთადერთი დაწესებულება; სადაც კამისიად მსობელია ჩანება. მარამ დაწესებულები უნათ, ქართველი ერი შესძლებს საშობლო თუქარის ადგენას — ამასთანვე გავზანთ ჩვენს წვლად 25 მანათს კთხოვე გადასწეო თუქარის სადა შენებოთ კომისიას.

ნირო და ალექსანდრე ლოხოქიფანიძეები

- ◆ **ქართული ეროვნული თეატრის სასაზღვრელად** შესწორეს: „სახ. ფურც.“ სათამაშობ — მუშებმა 22 მან., ექიმმა ვ. მუსხელიშვილი — 25 მ., კატო და მიო ლომაროვმა — 2 მ., მსახიობ ქალმა მ. მ. საფარ: — აბაშიძისა — 3 მ. ვ. მატარაძე — 31 პიესა და 9 როლ, ვვ. გვექკორმა — 25 მ., თავ. ივ. ზაქ. ანდრონიკაშვილი — 25 მ.) გრ. დიასამიძე — 100 მ. ექ. ნ. მელიქიშვილი — 100 მ., ივ. პურდაშვილი — 25 მ.

წვრილი სეგეტი

◆ **ქართული თეატრის დაწვის გამო** სასარტისტო საზოგადოების კლუბმა თავისი ოთხშაბათები დაუთმო ქართ. ღრამ. დასწარმოდგენების განსართავად.

➔ **სახ. ფრატ. რადამციისა და კანტონის მოსამსახურებმა** გადასწყვიტეს, ვიდრე ახალი ქართული ეროვნული თეატრი აშენდება, თავიანთი ჯამაგირის რამდენიმე ნაწილი თეატრის სააღმშენებლო ფონდის სასარგებლოდ გადასდონ.

➔ **„ხარჭუხის კლუბის“** წევრებმა გამართეს ხელის მოწვევა ქართული თეატრის ასაგებ თანხის სასარგებლოდ.

➔ **თბილისის სკოლების პარტიული მოწაფეები** ფულს აგროვებენ ქართული თეატრის სააღმშენებლო ფონდის სასარგებლოდ.

➔ **ქართული თეატრისა და** წ. კ. ს, სასარგებლოდ ამ მოკლე ხანში მ. კავაისი ლობთარობით მომღერალთა გუნდი კონცერტს გამართავს.

➔ **მის. გოჭორიშვილმა დასწარა** ახალი ორგანიზაციის ოთხმოქმედებიანი პიესა „ენების ბრტყალებში“. პიესა მალე გადაეცემა ქართ. დრამ. სახ. გამგეობას განსახილველად.

➔ **ოშიანოზის ბამო ბათუმი** წელს დასს ეერ იყოლებს. მიწვეული მსახიობნი ულაგოდ დარჩნენ.

➔ **ქნუბ აბაშუის** რომანი „შემოილი“ ქართულად სთარგმნა მ. ბოკორიშვილმა. საჭიროა გამოქვეყნდეს.

➔ **უსამსახუროდ დარჩენილია** ათამდე ქართველი მსახიობი.

➔ **ქართული თეატრის ასაშენებლად** წ. კ. ს. მოსამსახურებმა დაადგინეს, თავისი ჯამაგირიდან თეატრად 1 პროცენტი გადაიხდეს.

➔ **რ. ბაიანიშვილმა** ქართული თეატრის ასაშენებელ ფონდს შესწირა 11 მან., ის თანხა, რაც ქართული თეატრის გადაწვის შესახებ დაწერილ წერილებში აიღო.

➔ **მსახიობმა ი. ივანიძემ** თავისი ბიბლიოთეკა, ხელნაწერი და ნაბეჭდი პიესები, სულ 400 ცალამდე, ქართ. დრ. სახ. შესწირა.

➔ **გოგოსაძე ქალს კნ. ნინო ოკრაბიანისს** განუზრახავს თავისი სრული თხუხულებანი გამოაცემინოს იმ პირობით, რომ მთელი შემოსავალი, ხარჯს გარდა, გადაეცეს ომიანიობის გამო დაზარალებულთა ოჯახების სასარგებლოდ.

➔ **ი. კარაბაქეთელმა** დაამთავრა „მუსიკის ისტორიის“ დაწერვა.

რ ა უ ს თ ა შ ო რ ა ი ს

➔ **ოგონი გოკულუ და დაჭიკლ იმენა** რუსის რამდენიმე მსახიობი.

➔ **მ. ზ. სპეარსკიძე,** საოპერეტო მსახიობმა, თხოვნა შეიტანა—მოქმედ ლაშქარში ჩამრიცხეთო.

➔ **ზალიაკინს განუძარახავეს** პეტროგრადისა და მოსკოვში საავადმყოფოები გამართოს ომში დაჭრილთათვის. თითოეულ საავადმყოფოში 25 საწოლი იქნება, ხარჯს კონცერტების შემოსავლით დაჭირავს.

➔ **უშუაშვარა მსახიობთა რიცხვი** რუსეთში ხუთასზე მეტია. მათ განუზრახავთ, ამხანაგობა შეადგინონ პრევიციაში წარმოდგენების საშართავად.

➔ **მომღერალ ლ. ვ. სოზნიძეს** პეტროგრადელეებმა მისი პირველი ვაბოსელის გამო 18 ენგენ. ადრესი მიართვეს 1200 მანეთითურ, მის სახელზე 4 საწოლის გასამართვად ომში დაჭრილთათვის

უ ც ხ ო თ ა შ ო რ ა ი ს

➔ **გოგია დიანისთან ერთად ბამოჩილად პაჩიში** რემისის ტაძრის დაღუპვის დროს. უკანასკნელ წუთამდე იღვა სამრეკლოზე და შეუჩერებელი ჰრკედა ზარს, მიუხედავად იმისა, რომ ტაძრის კოშკი და თვით სამრეკლო უკვე ინგერიდა მტრის სროლი-საგან. უტეც იგრიალა სამრეკლომ და თავის ნანგრევთა შორის მოიყოლია მნათე, რომელიც მთელი 40 წ. განწვლვაში ჰრკედა ზარს.

➔ **როგონი გომოვი უკვდა ეპოქების მხატვარი** ფიქრობენ, საერთო აღწოთების გამომხატველი მოწოდება გამოსცენ და დაჭმონ გერმანელთა მოქმედება სამხატვრო შემონაქმელთა ვანადგურების გამო. სამეგრიოდ გერმანელი მხატვართა კავშირნიც კილიობენ გამოსცენ მოწოდება იმის გასაქარწყლებლად, ვითომც გერმანელთ უსაფუძვლოდ სდებენ ბრალსა.

➔ **ილა რუხინშტაინი,** გამოჩენილი მოცეკვეი ქალი, მოქმედ ჯარში ჩაწერა მოწყალეების დად.

➔ **ბაქოლის ველზე დამიპრა** ფრანგთა კომპოზიტორი რუკ დიუქსი.

➔ **ბერკანდლთა ცნობილი მსახიობი გომინი,** იტალის ქვეშევრდომი, ომის დაწყებამდე ბერლინში ცხოვრობდა, თავისუფალ მეომრად ჩაეწერა და უკვე გავიდაფრანგების წინააღმდეგ, ამ გათემობამ იტალიელ მსახიობთა შორის დიდი უკმაყოფილება გამოიწვია და „მსახიობთა ლოვამ“ იტალიაში იგი თავის წრიიდან გარაცხა.

მ წ ი მ გ ო ზ რ ა ო ბ ა

მივილეთ:

➔ **სილოვანის თხუხულებანი,** ნაწილი პირველ—ლექსები. ქუთ. 1914 წ., 289 გ. ფ. 1 მ. ოთხ განყოფილებად: 1) ეროვნული შინაარსის ლექსები; 2) ბუნება და საყოველთაო ცხოვრება,—სოციალური შინაარსის ლექსები; 3) ცხოვრების სურათები და 4) ეროტული შინაარსის ლექსები. ბოლოზე დარბული აქვს შენიშვნები (მაჩვენებელი, ზოგიერთი ლექსი სად რა შემთხვევაში დაიწერა, რის გავლენით და სრული შინაარსი (რომელი ლექსი სად, როდის დაიბეჭდა). წიგნი გამოცემულია საუცხოვოდ, აწყობილად—დაბეჭდილია ქუთაისის ქ. შ. წ. კ. სახ. სტამბაში. ავტორს განუზრახავს მთავრ წიგნად გამოსცეს პოემები და მთხრობები, მესამე წიგნად—პუბლიცისტური ნაწერები და სხვა წიგნიანი შენიშვნები.

➔ **შეცდომების გასწორება:** გასული კვირის მეთაურში, მეორე გვრზე აწყობილია: შევილწვა, უნდა იყოს: **შემაღლებამ;** იმევე ნომერში წერილ ამბებში მოხსენებულია—სანდრო მწმიაშვილი მსწერს ფილოსოფიურ წერილებს, უნდა იყოს: **ვილოზნიანი** და სხ.

სარწმუნო საზოგადო კლუბი

29 მაისიდან გადავიდა სახაფხულო სადგომში, მიხილოვის პროსპექტზე, სინემატოგრაფი ააბო-
ლოსა გვერდზე, № 131, ინჟინერ ბარტის ბაღში. **თელ. 11 - 79**

დღეს, კვირას **სინემატოგრაფი, მუსიკა, ცეკვა.**
5 ოქტომბერს

ორშაბათს **სინემატოგრაფი.**
6 ოქტომბერს

სამშაბათს **სინემატოგრაფი, მუსიკა.**
7 ოქტომბერს

ოთხშაბათს **საზანდარი.**
8 ოქტომბერს

ხუთშაბათს **საბავშვო საღამო; სინემატოგრაფი; მუსიკა.**
9 ოქტომბერს

პარასკევს **საზანდარი; ცეკვა.**
10 ოქტომბერს

შაბათს **სინემატოგრაფი; მუსიკა; ცეკვა.**
11 ოქტომბერს

კვირას **სინემატოგრაფი; მუსიკა; ცეკვა.**
12 ოქტომბერს

სტუმრები კლუბში შესასვლელად იხილან მამაკაცები—25 კ., ქალები—10 კ. დასაწყისი
საღამოს 8 1/2 საათზე.

კლუბი ვრცელი და ყოველმხრივ მოწყობილია. ბაღი შეიძლება გაიკვს სხვადასხვა საქველმოქ-
მელო მიზნით გამართულ სეირნობათათვის.

მში გამართება ხოლმე **ლექციები, კონცერტები, წარმოდგენები, სამუსიკო, სალიტე-
რატურო და ვოკალური საღამოები** და აგრეთვე **სახალხო სეირნობანი.**

შექსპირი ქართულად!

გამოცემა მანუ მაჩაბლს თარგმანებისა.

მიიღება ხელსაწოფრა ივანე **შექსპირს** რვა ტრადიციის გამოცე-
მანაპლის მიერ ნათარგმნ მანუდ: (ჰამლეტი, ოტელო,
მეფელირი, მაკბეთი, იულიოს კეისარი, ანტონიუს და კლოპატრა, კოროლიანოს
და რიჩარდ მესამე.)—გამოცემა იქნება ერთ წიგნად და შეიცავს ათასამდე გვერდს,
დიდი ფორმატისას. გამოცემას დაერთვის ბიოგრაფიები შექსპირისა ოა ივანე მანაბ-
ლისა და მათივე სურათები.—ფასი ხელის მოწერით: 3 მან. შემდეგ ფასი გა-
დიდებული იქნება. ვესთვისაც ერთად ფასის გადახდა სამიზნა,—მათთვის ხელისმო-
წერა განაწილებულია სამს ევად: **პირველი შემოსატანი**—1 მან., მეორე—**პირ-
ველ ნომბერს**—1 მან. და მესამე—1 მან.; 7 იანვარს 1915 წელს;
წიგნი დარიგდება 1915 წლის განმეოლობაში. ხელისმოწერა მიიღება
თბილისში: ქართ. შორის წერაკითხვის საზოგადოების გამავრცელებელ მაღაზია-
ში, და გუმოშკელოს საკუთარ ბინაზე (ოლგის ქუჩა, 52) **თეატრის და ცხოვ-
რების რედაქციაში** (ქართ. თეატრში) და ქუთაისში მთავრიწვილისა და ოცხელის
წიგნის მაღაზიებში.

გამომცემელი **კნ. ანასტასია ალექსანდრეს ასული მაჩაბლისა.**